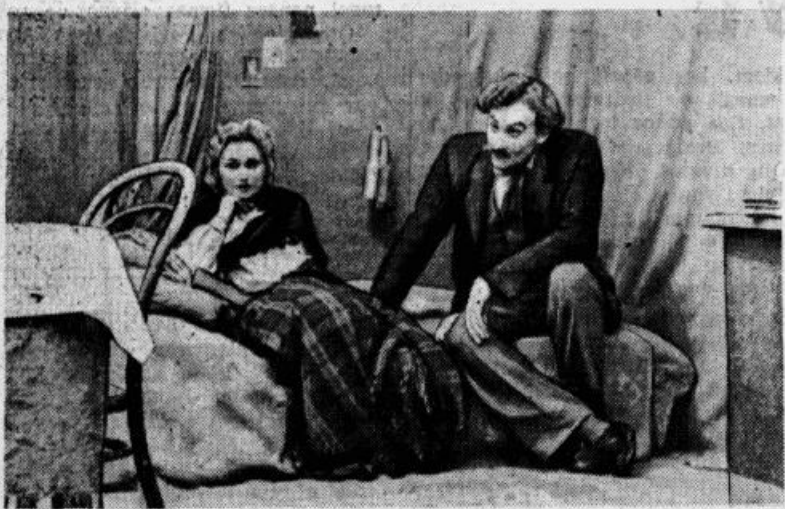

Skats no Konservatorijas teātra fakultātes diplomdarbu izrādēm. 1. attēla — M. Gorkija «Sikpilsopi». Tatjanas lomā E. Dūda, Tereva lomā Z. Priekulis, 2. attēla A. Upša «Zaļā zeme». Annas lomā H. Romanova, Lienes lomā B. Indriksone. 3. attēla — K. Treneva «Lubova Jarovaja». Svandjas lomā A. Linis, Koškina lomā Z. Priekulis, Lubovas lomā H. Romanova, V. Lavrentjeva uzp.

UNGARIJAS JAUNĀ LITERATURA

Turpinājums no 5. lappuses

A. Fadejeva «Jaunā gvarde», V. Ažajeva «Tālu no Maskavas» un citas grāmatas. 1950. gadā vien Ungarijā izdotas vairāk nekā 160 padomju daiļliteratūras darbu 1,5 miljonu eksemplāru kopmetienā.

Padomju literatūras ietekmē Ungarijas rakstnieki un dzejnieki atbrīvojās no konvencionāli romantiskiem un naturalistiskiem pāņēmieniem īstenības attēlošanā, nostājas uz socialistiskā realisma ceļa.

Balstīdamies uz dižā Petefi revolucionarajām tradīcijām un kaujiniecisko padomju dzeju, ievērojamus panākumus guvuši ungāru dzejnieki. Jāmin Zoltāns Zelks, kas uzrakstījis ļoti jauku biedrām Staļinam veltītu poēmu, kā arī Djuļa Iješs un ungāru proletariskās dzejas pamātliecītā Emils Madarass un Andors Gābors.

Nozīmīgs notikums bija jauno dzejnieku dzejoļu krājuma «Lido dzirkstele» iznākšana. Savas dzejas krājumam devis Peters Kucka, kas izbaudījis gan beztiesīgu laukstrādnieka dzīvi, gan kalnrača smago darbu, strādājis par mūrnieku un aviū pārvēvēju. 1944. gadā viņš kopā ar 19 biedriem aizbēga no Hertijs armijas, negribēdams karot pret savu atbrīvotāju — Padomju Savienību. Līdzās ievietoti talantīgā dzejnieka Djulas Tota dzejoļi. Viņš bija divpadsmitais bērns sīkzemnieka ģimenē, dzīvoja pusbadā un jau 18 gadu vecumā bija spiests savu politisko uzskatu dēļ slēpties no fašistiem.

«So darbu ritmu, — teikts krājuma priekšvārdā, — radījis darbgaldu klaudzoņa, traktoru dunoņa, cilvēku

liksmie smiekli... Tā izveidojas cieši un nesaraucami sakari starp darba tautu un māksliniekiem, kas attēlo īstenību... Viņu daiļdarbos parādās to tēli, kas kļūst par uzvarētājiem darba sacensībā, cilvēki, kas uzvar grūtības, laimīgie varoņi no tautas vidus. Viņu darbos parādās mūsu uzvarām vainagotais plāns: socialismis».

Jaunā Ungarija pašlaik pārdzīvo svarīgu posmu — rodas un veidojas īsta tautas kultura, tuva un saprotama darbaļaudim, nacionāla formā un socialistiskā saturā. Līdztekus tam tautas demokrātija apgūst arī klasisko mantojumu. Ungāru literatūras klasiku un pagātnes progresīvā rakstnieku darbus izdod neredzēti lielos metienos. 1951. gadā laistas klajā Janošs Arāns, Zigmonda Morica, Atilas Jožefa, Mikloša Zrinji darbu izlases, Sandora Petefi dzeju pilnīgs izdevums un citas grāmatas. Šā gada sākumā izdota antoloģija «Ungāru dzejas septiņos gadsimtos». Tajā savākti vienkopu ungāru dzejnieku labākie darbi, kas radīti 700 gadu laikā — tūkstoš divi simti dzejoļu, tautas dziesmu, balādu. Tuvākajos gados paredzēts izdot ungāru literatūras klasiku darbu 70 sējumus.

Zīmīgs ir milzīgais un joprojām pieaugošais pieprasījums pēc grāmatām visā zemē. Ja 1938. gadā Ungarijā izdoti 7,8 miljoni grāmatu, tad 1948. gadā — jau 46,7 miljoni, 1950. gadā — ap 63 miljoni un 1951. gadā — vēl vairāk. Grāmatas dienā 1951. gadā pārdots ap 700 tūkstoš grāmatu; 250 tūkstošus no tām iegādājušies zemnieki.

Brīvē plaukst un zied jaunās Ungārijas kultura.

Arzēmju piezīmes

FRANCIJAS POLICIJA UN TEATRS

Pirms neilga laika Parīzes policistos un pat to augstā priekšnieka — Senas departamenta prefekta — sirdi pamodās apbrīnojami «maigas» jūtas pret teātri «Ambigue». Parīzes «kārtības sargu» aizgrābjošā gādība par šo teātri aizsniedzās tik tālu, ka 8. maijā, atsaucoties uz kaut kādiem «drošības pasākumiem», prefekts pieņēma lēmumu slēgt to.

Kas bija pamatā šai «uzmanībai», ko gumijas rundziņas brunieki dāvāja teātrim «Ambigue»? Izskaidrojums pavisam vienkāršs. Izrādās, teātra kolektīvs pēdējā laikā gatavoja progresīvā rakstnieka Rožē Valjana lugas «Pulkvedis Fosters atzīst sevi par vainīgu» uzvedumu. Šajā lugā atmāskoti amerikāņu imperialistu baismie noziegumi Korejā.

Sakarā ar to, ka nebija nekāda formāla iegansta nolēgt izrādī, prefekts piekāpās kā sliķonī salmiņam kaut kādiem mistiskiem «drošības pasākumiem» un, kā jau teikts, 8. maijā, lugas «Pulkvedis Fosters atzīst sevi par vainīgu» ģenerālmēģinājuma dienā, deva rīkojumu teātri slēgt.

Tāču mistifikācija ar «drošības pasākumiem» viņu neglāba. Parīzes demokrātiskā sabiedrība panāca prefekta rīkojuma atcelšanu, un teātris guva iespēju pabeigt Rožē Valjana lugas iestudēšanu.

Pienāca 16. maijs — pirmizrādes diena. Redzot, ka «likumīgā» ceļā lugas iestudēšanu izjaukt nav izdevies, Francijas reakcija nolēma raidīt triecienu pret teātri de Golla zibenzeljus. Kā ziņo laikraksts «Humanité», degolliсту banda izrādes laikā iebruka teātra namā, sāka izmētāt skatītāju zālē ampulas ar asaru gāzi, izsita durvīm un vitrīnām stiklus. Daļa no šiem dauzotām, kas bija apbruņojušies ar dažādiem sitamajiem, rungām un pudeļiem, metās uz skatuves un sāka piekaut aktierus.

Un tomēr, neraugoties uz šādu finālu, policijai neizdevās kļūt par uzvarētāju savā cīņā pret teātra izrādī. Tiesa kas tiesa, tās lejaukšanās dēļ pulkvedis Fosters lugas galā tā arī nepaguva atzīt sevi par vainīgu, toties visi notikumi, kas saistījās ar šo izrādī, parādīja, ka Amerikas kungi un viņu dienderi Francijā pret savu grību atzinuši sevi par vainīgiem noziegumus, par kuriem ir runa lugā.

HOLIVUDAS KARTEJAIS VILTOJUMS

«Vīvāt Zapata». — tā saucas Holivudas jaunā filma, ko inscenējis kinorežisors Elija Kazans pēc Džona Steimbeka scenarija.

Emiliano Zapata, kā par to raksta Viljams Fosters savos «Amerikas politiskās vēstures aprakstos», ir meksikāņu revolūcijas simbols. Šis Meksikas apspiešana, dziļā postā un trūkumā iedzīto zemnieku virīškieģais vadonis noorganizēja un vadīja plašu kustību pret muļžniekiem ar lozungu «Zeme un brīvība». Zapata sekmeja tirana Diasa gāšanu 1911. gadā un līdz mūža pēdējām dienām drosmīgi, varonīgi cīnījās pret revolūcijas nodevējiem, kas, nespējami nekā citādi tikt ar viņu darbā, 1919. gadā Zapatu negēlīgi noslepkavoja.

Kā Holivudā inscenēta filma par šo Meksikas vienkaršās tautas varoni? Holivudas kinoveikālnieki rupji viltojuši, sagrozījuši un izkropļojuši revolucionāro sižetu. Nostādāmie Meksikas tautas draugu pcā, filmas radītāji likuši lietā ne mazumu pūļu, lai notuētu, noslēptu amerikāņu imperialisma lomu Meksikā.

Meksikas revolūcijai bija ne tikai buržuāziski demokrātisks un agrars, bet arī pretimperialistisks raksturs. Kā to raksta Fosters: «Porfirio Dias bija amerikāņu imperialistu aģents, un tas, ka Meksikas tauta viņu gāza, bija tiem liels trieciens». Diasa darbības rezultātā 1910. gadā ap 80 procentu kapitāliegulījumu Meksikas dzelzceļa transportā un kalnrūpniecībā sakoncentrējās amerikāņu monopolistu rokās. Vīnēm piederēja arī 70 procenti Meksikas naftas. Amerikāņu imperialisma pārstāvi, sākot ar Taftu un beidzot ar Huveru, ar visiem viņu rīcībā esošajiem līdzekļiem centās apspiest revolūciju. 1914. gadā prezidenta Vilsona karaspēks sešus mēnešus okupēja Vera Kruču. Pēc diviem gadiem Vilsons nosūtīja uz Meksiku armiju ģenerāļa Persinga vadībā.

Holivudas tā saucamajā «revolucionarajā» filmā pilnīgi noklusēta Amerikas Savienoto Valstu brutoto spēku kontrrevolucionārā intervencija un amerikāņu imperialisma ekonomiskā iespiešanās Meksikā.

Glūži tāpat kā filmā sagrozīts un nomelnots Meksikas revolūcijas īstais raksturs, izkropļots arī tās galvenā varona — Zapatas tēls, kuru atveidojis kinoaktieris Marlons Brando.

Tādējādi filma par Meksikas revolūciju ir tikpat «progresīva» kā citas Holivudā producētās filmas, kas neslēpti propagandē Volstrita magnātu imperialistisko agresīvo politiku.

Vilņas Krievu dramas teātra viesizrādes

Skats no B. Lavreņeva lugas «Lūzums» Vilņas Krievu dramas teātra inscenējuma. Attēla: J. Jaņins (Goduns) un M. Buinjs (Berseņevs)

Baltijā nodibinājusies laba, interesanta tradīcija: katru gadu republikas apmainās ar krievu teātru viesizrādēm. Arī šogad Rīgas Krievu dramas teātris izbraucis uz Viļņu, bet Rīgā viesojas Viļņas Krievu dramas teātris. Krievu teātris Viļņā vēl ir jauna mākslas iestāde. Tas darbojas tikai sešus gadus. Bet šai laikā teātra repertuārā ienākuši daudzi lieli inscenējumi — gan padomju lugas, gan krievu un Vakareļropas klasika.

Uz Rīgu esam atveidusi virkni savu labāko iestudējumu — Lavreņeva lugu «Lūzums», Gorkija lugu «Sikpilsopi», Šekspira trāģediju «Otello», Lope de Vegas komediju «Suns uz siena kaudzes», Ostrovska lugu «Vilki un avis», Suchova-Kobiļina lugu «Krečinska kāzas» u. c.

Dziļā savijņojuma pilni gaidījām tikšanās ar skatītājiem Padomju Latvijas galvaspilsētā. Ar lielu interesi tagad gaidām viņu vērtējumu un atsaucsmes.

Mūsu trupa atbraukusi pilnā sastāvā. Tajā ietilpst gan pieredzējuši, pamatīgu skatuves darba stažu ieguvuši ak-

tieri — KPFSR Nopelniem bagātais mākslinieks M. Buinjs, L. Ivanovs, S. Lobanovs, I. Dubravins, G. Palins, S. Cvetkovs, O. Cholna, J. Višņevska, S. Jakovļeva, N. Kuzmina u. c., gan talantīgi jaunieši — J. Maivija, J. Jaņins, V. Kosterevs, N. Luļins, V. Krutkovs. Valrums no jaunajiem aktieriem nesen beiguši Valsts teātra institutu Maskavā.

Par režisoriem mūsu teātri strādā Baškīrijas APSR Nopelniem bagātais mākslas darbinieks A. Novoskoļcevs un L. Durasovs.

Esam apņēmušies netaupīt spēkus un pūles, lai sava teātra sniegumu padarītu rīdziniekiem no vislabākās puses, tā dotot skatītājiem pareizu priekšstatu par rosīgo kultūras un mākslas dzīvi kaimiņu republikā — Padomju Lietuvā.

J. Markova,

Ziemeļosetijas APSR Nopelniem bagātā mākslas darbiniece, Viļņas Krievu dramas teātra galvenā režisore

Jaunas grāmatas

Latvijas Valsts izdevniecības apgādos iznākušas jaunas grāmatas:

M. Gorkijs. Raksti. XV sējums. Dzejas tulkojis A. Smidre. 212 lpp. Maksā 5 rubļus 95 kap.

M. Gorkijs. Vecēvs Archips un Lonka. Tulkojusi Elza Egle. Ilustrējusi Gundega Vaska. 49 lpp. Maksā 50 kap.

M. Saltikovs-Sčedrins. Pošečhonas senatne. Tulkojusi Marija Sūmane. Mākslinieks V. Začipajevs. 456 lpp. Maksā 8 rubļus 90 kap.

E. Bīrznieks — Upītis. Izlase (krievu valodā). Mākslinieks M. Ozoliņš. 216 lpp. Maksā 2 rubļus 20 kap.

V. Bredels, Dēli. Romans. Tulkojusi E. Kliene. Vāku zīmējis K. Freimanis. 328 lpp. Maksā 11 rubļu 60 kap.

K. Cukovskis. Mazgātulis.

Ilustrējis R. Jansons. 16 lpp. Maksā 65 kap.

V. Koroļenko. Pazemes bērni. Tekstu apstrādājis un rediģējis N. Koroļenko. Tulkojis E. Bīrznieks-Upītis. Ilustrējis V. Fomičeva. 88 lpp. Maksā 95 kap.

S. Maršaks. Pasaka par muļķu pelēnu. Atdzejojis P. Sils. Ilustrējis M. Karpenko. 16 lpp. Maksā 1 rubli 15 kap.

N. Neckaja un P. Vilips. Vāverītes ceļojums. 16 lpp. Maksā 40 kap.

A. Raškevičs. Partizana piezīmes. (Atmiņu apraksts.) Rediģējis E. Lācis. Vāku zīmējis V. Sokolovs. 124 lpp. Maksā 1 rubli 35 kap.

ŠONEDĒĻ

Vilņas Krievu dramas teātra viesizrādes Latvijas PSR Valsts Krievu dramas teātra telpās:

Sodien — dienā un vakarā «Lūzums», 23. jūnijā — «Otello», 24. jūnijā — «Vilki un avis», 25. jūnijā — «Trīs kareļvi», 26. jūnijā — «Otello», 28. jūnijā — «Suns uz siena kaudzes». Dienas izrādes sākums plkst. 13, vakara — plkst. 20.

Sodien Operas un baleta teātri Rīgas choreogrāfiskās skolas audzēkņu atskaites koncerts. Fragmenti no Čaikovska, Kreina, Puni baletiem un tautas dejās. Sākums plkst. 12.

Kulturas un atpūtas parka brīvdabas teātri: plkst. 13 — Staļina premijas laureata prof. B. Kuzņecova lekcija «Padomju dabas zinātņu jaunākie sasniegumi»; plkst. 15 — Latvijas PSR Valsts kora sieviešu ansambļa koncerts; plkst. 18 — Dailes teātra viesizrāde — «Divpadsmitā nakts».

Apgabala virsnieku, namā Leņingradas mākslas meistaru koncerts. Sākums plkst. 20.30.

Dzintaru koncertzālē KPFSR Nopelniem bagātā māksliniece, Staļina premijas laureata P. Kadočņikova radošā darba vakars. Sākums plkst. 21.

25. jūnijā Operas un baleta teātri Leņingradas Akadēmiskā S. Kirova vārdā nosauktā operas un baleta teātra solistu Staļina premijas laureatu A. Seļestas un A. Makarova viesizrāde — Asafjeva balets «Bachčisarajas strūklaka». Sākums plkst. 20.

26. jūnijā Latvijas Padomju rakstnieku savienībā tikšanās ar igauņu padomju dzejniekiem Deboru Vārāndi un Staļina premijas laureatu Juchanu Smūlu. Sākums plkst. 19.

Latvijas Padomju mākslinieku savienībā teātra dekoratoru un noformētāju sekcijas sanāksme. Sākums plkst. 19.

Konservatorijas zālē Maskavas konservatorijas aspirantes Z. Zarānes koncerts. Programā Musorgskis, Lissts, Šopēns. Sākums plkst. 21.

27. jūnijā Latvijas Padomju mākslinieku savienībā grafiku sekcijas sanāksme. Sākums plkst. 18.